

## **Øko-spesifisitet: Performance i det heterogene senteret av det økologiske imperativet**

*Av Sozita Goudouna*

Steder hvor performance-stykker vises fram, eller utstillinger holdes, er kulturspesifikke situasjoner som genererer spesielle kontekster, etikker og fortellinger om kunst, kunsthistorie og samfunn. Samfunnsengasjement og det sosiale skillet mellom ideene om det offentlige og det private er sterkt assosiert til det ethos som genereres under framvisninga av steds- og øko-spesifikke kunstprosjekter.

Artikkelen handler om forholdet mellom «ecos» og «ethos» gjennom en undersøkelse av det «øko-kritiske» og stedsspesifikke prosjektet «Ellevte Platå» («Eleventh Plateau») (1) av non-profitt-gruppa «Out of the box Intermedia» (2) som fant sted i 2011 på elleve forskjellige lokalisasjoner på øya Hydra og den ubebodde øya Dokos. Den påfølgende studien diskuterer uatskilleligheten mellom verket og dets kontekst, og skjæringspunktet mellom performance og bildende kunstformer, landskapsarkitektur og miljøvitenskap, for å foreslå et teoretisk rammeverk for å undersøke nye modeller for stedsspesifisitet, som påvirkes av det ustabile forholdet mellom økologi, sted og samfunn.

Elleve prosjekter/Elleve steder:

Re:Place: «Compass of the Sacred» (Det helliges kompass), «Traces on The Rock» (Spor på steinen), «Glow» (Glød), «Space in between» (Rom imellom), «Transmissions»

asdada

(Sender), «Fragments of the unseen» (Fragmenter av det  
<sup>aasd</sup>usette), «The Under» (Under), «IS(o)LAND(scapes»  
(Øylandskaper), «SoundMatter» (LydMaterie), «Aperopia»,  
«Water-LC-Fire» (Vann-LC-Ild).

Eleventh Plateau er et multidisiplinært prosjekt som involverer samarbeid på tvers av universiteter, kunstkompanier og vitenskapelige institutter, som en måte å forstå landskapet på Hydra, dets opphav, påvirkninger, og de effekter som avledes fra disse på øyas natur- og kulturelle miljø, og en måte å fremme et skifte i økologisk ethos på øya i den utvidede konteksten som følger kunst-praksis.

Prosjektet benytter seg av strukturelle affiniteter mellom økologi, arkitektur, performance, de bildende kunster og vitenskap for å sette fokus på rollen som kunsten har i å promotere ny og kritisk økologisk tenkning og skape innovative økosystemer ved å presentere performanser som for eksempel samarbeidsprosjektet «Transmissions», dansestykket «Fragments of the Unseen», de guidede performance-turene «IS(o)LAND(scapes)», «Water-LC-Fire» og fellesprosjektet «Il Cammino Comune: The Song». I tillegg til dette kommer en utstilling med bidrag fra internasjonale artister på Hydra Museums Historisk Arkiver (IAMY) med det stedsspesifikke prosjektet «Re:Place», med deltakelse fra sju arkitekter og som er designet av arkitekter: Patricia Sendin («Glow»), Andrea Marcucetti («Compass of the Sacred»), Kay Mack («Long Bench»), Thomas Amargianos («Traces on the Rock»), Tamiko Onozawa («Engawa»), Ebrahimi & Maximillian Vogels («Space In Between»), den feil-guidede omvisninga «A Sardine Street box of Tricks or How To Make Your Own Mis-Guided Tour On Main Street») av Phil Smith, i tillegg til en konferanse om skjæringspunktet mellom miljøvitenskap og landskapsarkitektur kalt «Perseptuell Økologi og Territoriell Sammensetting» med bidrag fra fire universiteter.

asdada

Eleventh Plateau var også verter for forskningsprosjektet  
aasd  
~~«Revurdering av Rommet» av arkitekgruppen Space Syntax,~~  
«Modulære Sammensetninger ved trykk-landskaper ved sjøen»  
ved arkitekturavdelinga på Patras universitet, prosjektet  
«Landskap av nettverk: Nye adaptive landskap med dynamiske  
relasjoner» av arkitekt Achilleas Psyllidis, Arkitektskolen  
NTUA, «En hydrologisk simulering & byutviklingsstudie» av  
vitenskapelig rådgiver Io Karydi, «SoundMatter: Lyd som  
opptar rommet» av Room for Thought, og «Aperopia» av Danae  
Stratou; en timelapse-video satt sammen av en serie  
fotografier tatt gjennom hele døgnet fra soloppgang til  
solnedgang over øya Dokos.

## Bilde

*Bildetekst: Rommet i mellom av Ebrahimi & Maximillian  
Vogels. Utendørs installasjon. Hydra. 2011*

Den fysiske tilstanden av en gitt lokalisasjon er det primære elementet i unnfangelsen av et sted. Unnfanget som et øko-spesifikt prosjekt, «steds-justert» og «lokalisert» i forhold til miljøet på øyene Hydra og Dokos, så fokuserer prosjektet på den faktiske landjorda på øya. Landjorda blir sett på som en levende form for økologi: gitt at den formes av avtrykket fra myndighetenes politikk, mennesker på flukt, teknologisk utvikling, skiftende miljømessige verdier, kommersielle interesser og de skiftende grensene mellom urbane og rurale områder. Kunstprosjektene som ble presentert i prosjektet på Hydra og Dokos ble absorbert av de faktiske stedene og restrukturert organiseringa på disse stedene både konseptuelt og perseptuelt.

Eleventh Plateau er bestemt av topografien på øyene, de miljømessige kontekstene, arkitektur, historie og sosial struktur. Det grunnleggende målet er å skape en dialog mellom kunstnerne, vitenskapsfolkene og samfunnet på øyene, mens man samtidig provoserer tilskuerens blikk når det gjelder ideologiske, etiske og økologiske sider ved deres blikk.

Bidragsterne støtter seg på miljømessige utviklinger for å

asdada

konstruere tidsmessige og romlige relasjoner, nye former for kunstintervensjoner og for å avdekke et bredt utvalg av prosjekter som utforsker forholdet mellom tilskuer/scenograf, arrangement/scene, intervensjon/kulturell produksjon og kunstner/vitenskapsfolk. Prosjektet utforsker de forskjellige lagene på øya: den arkeologiske fortiden, samtidens økonomiske kultur, den økologiske framtida, det ekskluderte og det populære, zoologi (dyr/menneske-relasjoner), landskapskunsts og skifter i representasjonen av natur ved å forrykke performancene og kunstobjektene fra teatret eller galleriet og ut i landskapet.

Lokalsamfunnets involvering: Hydra sin økologiske forbindelse

I de siste årene har det ikke vært mangel på utstillinger som tar for seg økologi og miljøet. Det ser imidlertid ikke ut til at dette har hatt stor effekt på den offentlige oppmerksomheten og få har kritisert det problematiske rammeverket som ofte omgir økologiske strategier som forholder seg til den politiske konteksten. Eleventh Plateau tar for seg den iboende sammenhengen mellom naturen og de bredere sosiale, politiske og økonomiske kreftene. Den sosiale tilnærminga er basert på fellesskapets deltakelse og bringer sammen bidrag fra miljødebatten fra økologi-relaterte performance- og bildende kunst-samarbeidere ved å investere i den politiske og transformative rollen som kunsten har.

De kunstneriske og vitenskapelige bidragene fokuserer primært på å spre informasjon om tilkortkommenheten til lokale standarder for avfalls- og vann-håndtering, beskyttelse av arkitektur-arven, fiskerier, fritidsdykking og andre betydningsfulle lokale retningslinjer som påvirkes av kommunen og kommunens "støtte" til spesielle økonomiske

asdada

hensyn. Bevaringa av det spesielle historiske og  
<sup>aasd</sup>  
~~arkitektoniske landskapet på Hydra er formet som et resultat~~  
av lokalsamfunnets involvering, men spenninger finnes mellom  
lokalsamfunnet og investorer/utviklere som ønsker å forandre  
dette tradisjonelle landskapet.

Eleventh Plateau bringer sammen først og fremst  
organisasjoner og individer både fra metropoler og  
periferien (Hydras økologiske forening) som ikke vanligvis  
jobber sammen, for å oppdage skjæringspunkter mellom økologi  
og politikk i en interkulturell dialog mellom de deltagende  
individene.

Prosjektet tar også opp forskjellen mellom sentrum og  
periferi, forholdet mellom økologi, vitenskap og kultur, og  
det faktum at kunstnerne kan engasjere publikum i økologiske  
spørsmål gjennom kreativ innsikt og originale visjoner.  
Eleventh Plateau promoterer også et kulturelt skifte av  
ethos og verdier med hensyn til økologi for å stabilisere  
det som potensielt kan være en farlig situasjon  
(klimaforandring, global oppvarming, økologisk ødeleggelse).  
Ved å engasjere den umiddelbare økologiske og sosiale  
virkeligheten på øya, har prosjektet umiddelbart relevans  
lokalt; og samtidig, ved å diskutere spørsmål om skiftet i  
retning av miljøvern, tilbyr prosjektet svar og eksempler på  
kunstneriske og vitenskapelige praksiser av bredere  
betydning.

Prosjektet starter en dialog mellom kunstneren, forskerne og  
lokalsamfunnet ved å invitere medlemmer av Den økologiske  
foreninga på Hydra til å samarbeide med gruppa og ved å  
interagere med befolkninga på øya. Den økologiske foreninga  
har hatt ansvar i 23 år for å bevare Hydra som ett av de få  
stedene i verden uten kjøretøy, ved å støtte muldyr- og  
eselkulturen på øya og ved å sikre vedvarende beskyttelse av  
Hydra fra Kulturdepartementet. Med mål om å beskytte  
landskapet, de tradisjonelle bosettingene og den  
arkeologiske arven til øya samarbeider foreninga med det  
Sentrale Arkeologiske Råd, Komiteen for Bevaring av

asdada

Monumenter og andre vitenskapelige komiteer underlagt  
<sup>aasd</sup>  
~~Kultur og Sportsdepartementet, Eforatet for Førhistorisk og~~  
Klassiske Antikviteter og Eforatet for Byzantinske  
Antikviteter.

Den Økologiske foreninga "Hydras Munkesel" ble grunnlagt i 1988 på Hydra med det formål å beskytte miljøet og den kulturelle arven innenfor arkeologien, tradisjonelle bosettinger og marin kulturarv. Når det gjelder økologi, driver Foreninga med beskyttelse av naturreservater, fauna (beskyttede arter: hester, esler, muldyr, hauker, finker) og ikke minst Middelhavs-munkeselen (*Monachus monachus*), som lever og yngler i det Myrtoiske hav og den østlige delen av Peloponnesene. Foreninga har klart å beskytte Dokos (i antikken Aperopia) i samarbeid med Kulturdepartementet ved å karakterisere øya som et arkeologisk sted (bosetting er ikke tillatt), og skjærgården som en «arkeologisk park» fordi de eldste skipsvrakene i verden ble funnet (på 1970-tallet) i området rundt Dokos (fra andre halvdel av tredje årtusen før Kristus).

Hestekulturen på Hydra: Økonomiske og estetiske betraktninger

En av de sentrale bekymringene i prosjektet er menneskets skyld når det gjelder dyrevelferd. Hydra er unikt i verden og kjent som en kjøretøy-løs oase, på grunn av sin muldyr og eselkultur. Gresk natur, ifølge Prevelakis, «kjenner ikke store kjøttetende beist, firfislere eller buskinsekter. Dens fauna består hovedsakelig av tamme husdyr.» (3) Esel- og muldyr-kulturen på Hydra har viktig betydning i alle økonomiske, kulturelle og estetiske forhold. Over de siste 6000 årene har uløselige bånd blitt knyttet mellom

asdada

menneket, skipet og eselet. Historieforskning og  
aasd  
~~arkeologiske funn fra utgravninger av eldre bosettinger har~~  
kastet lys over disse båndene.

Øya Hydra (i oldtiden Hydrea) spilte en viktig rolle i skipsfarten mellom Argos-golfen og Sykladene. Øya var befolket fra slutten av den neolittiske perioden (4. årtusen før Kristus), og menneskelig tilstedeværelse økte gjennom den tidlige helladiske perioden (år 2500–2300/2200 f.Kr.), da sjøhandelen utviklet seg. Bosettingene var avhengige av sjøhandelen, og hadde god bruk for disse slitesterke muldyrene. Både i krig og fred var eslene og muldyrene den eneste transportmåten å få fram varer på.

I en oversikt over den mer moderne historien på Hydra observerer vi den høgt utviklede kommersielle flåten, som stod for handel over hele Hellas og til og med med utlandet, som Frankrike, Spania og Amerika. Etter Kioutsouk-Kainartzi-avtalen (21. juli 1774) kunne Hydra sine handelsskip seile under beskyttelse av Russland, og Hydra fikk en relativ autonomi og blomstret gjennom handel. Overlegenheten til øyas handelsflåte nådde sitt høydepunkt under Napoleonskrigene, og med dannelsen av Handelsmarine-akademiet kunne øyas handelsflåte monopolisere sjøtransport i hele Middelhavet.

På grunn av jordsmonnets spesielle egenskapet og det bratte terrenget, var de temmede muldyra og eselet ansvarlige for transport av sosiale og kulturelle produkter. Den vanligste rollen var transport, enten for ridning, pakke-transport, eller trekking av vogner. Hydras innbyggere kunne gjøre handel i det Ottomanske riket, og produktene som ble importert, som rosiner, høy, brustein fra Malta, byggestein og husholdningsredskaper ble båret av hester, muldyr og esler. Da handelen blomstret ble flere dyr importert fra Kypros og Malta.

Teknologiske innovasjoner har hjulpet Hydra-boerne å forbedre standarden på hverdagslivet, men muldyra og eslene

asdada

gjør stort sett det samme arbeidet som de har gjort tidligere. På tross av dette blir ofte innsatsen til dyra, som er dyrebar for økonomien på øya og utbygginga av bosettinger rundt havna, som i Kamini og Vlycho, lite satt pris på fra deres eiere. Disse intelligente, forsiktige og spesielle dyrene tilbyr alt de har med sin arbeidsinnsats, uten omtanke for seg sjøl. De bærer eldre, syke, små barn, tunge materialer, metall, sement, steiner og marmorblokker både på varme og kalde dager. De brukes også til gårdsarbeid, trøsking, brønnpumping, kornmaling og andre oppgaver.

De spiller en viktig rolle for turismen og det økonomiske livet på øya, men rollen deres er ikke begrenset til det, de er essensielle for hverdagslivet på Hydra. Dyrene er som familiemedlemmer for eierne og en viktig faktor for å overleve, så de må behandles rett.

## Planer for dyrevelferd

Forskning på dyrevelferden har fokusert på de fysiske rammene rundt dem: stallene deres er i dårlig forfatning, dyra burde leve i reine staller, få næringsrik mat med bygg, kløver og havre, for å gjøre dem i stand til å tåle det harde arbeidet. I tillegg bør vi revurdere hvor bærekraftig det er å bruke esler og muldyr i transport, og at nyttelast-grenser må tas i bruk, utifra lokale forhold og krav.

Den økologiske foreninga foreslår en modell for et skjul/stall som kan gi bra velferd for dyra, eller retttere sagt, kommunen burde gi økonomisk støtte til bygging av staller med lik størrelse og tilby gratis vann til de som eier muldyr og esler, og prioritere profesjonelle muldyr-eiere. Kommunen kunne også stå for transport av byggematerialene. Stallene burde ha tilstrekkelig ventilasjon samt reint fôr, og skygge er svært viktig. Bølgeblikket som brukes som tak i dagens staller burde byttes ut med takstein for å unngå ubehagelig hete.

asdada

Når det gjelder veterinærtjenester foreslår Foreninga at <sup>aasd</sup> ~~staten subsidierer et permanent medisinsk senter og~~ tannhelsetilbud. Muldyra og eslene burde beskyttes mot rotteplagen, og få tilbud om vaksiner og kurer mot innvollsorm. Utdanning og opptrening av hestepassere bør støttes, samt utdanning av dyreeierne når det gjelder hovpleie, skoing og bruk av tømmene. Likeledes bør man støtte omsorg for pensjonerte dyr, med stell og avliving og etablering av gode rutiner for håndtering av skrottene deres.

## Landskapsarkitektur: Ethos og metodologier

Eleventh Plateau peker mot en revurdering av hvordan kunst har potensialet til å ta for seg økologiske spørsmål i samarbeid med vitenskapsfolk, forskere og lokalsamfunnet med ekspertise på lokale økologiske problemer, slik at kunstnerne sammen med forskerne i spørsmål om dyrevelferd utforsket mangefasetterte økologiske territorier (plataer) ved å fokusere på det tverrfaglige feltet landskapsurbanisme: et felt som tar opp miljømessige trusler og urbaniseringsprosesser. Ioanna Io Karydi (vitenskapskonsulent for Eleventh Plateau) strukturerte temaene i symposiet i form av politisk økologisk ethos og landskapsurbanisme. Karydis vitenskapelige utforsking fokuserte på de "usette" virkelighetene på øya. Som hun sa, "iveren etter å påpeke, representere og løse naturlige dynamiske prosesser, å tolke verdien og hensikten til økologiske korridorer, flora- og fauna-mangfold, bærekraftig vann-håndtering, eller å takle de komplekse og uløste elveløp-økosystemene og integrere disse inn i det operative feltet har gitt nye konsepter hva angår kontroll, fleksibilitet og tilpassing innenfor generalplan-prosessen." Som Karydi sier, "praksisen ser ut til å gå mot representasjoner som er åpne for rom-tid-inngrep. Inngrep som tenderer til å reflektere det usette heller enn det sette". (4)

Det epistemologiske området og potensialet til Eleventh

asdada

Plateau, ser på økologien som studiet av forholdet mellom <sup>aasd</sup>organismene og deres vertsomgivelser. De elleve sammenbundne virkelighetene, ifølge Karydi, som spenner tvers over skjærgården til Hydra,

*(...) blir først dematerialisert fra sine lokale karakter og så gjenskapet i et felt av sammenknyttede "eklektiske sentraliteter". Det mangfoldet av tema som er knyttet til platå-feltet avslører mange introduserte og studerte "igangsettere": arv, topografi, turisme, passasjer, skipsfartsnettverk, arkeologiske funn, så vel som land og sjø-forhold, for å nevne noen. Men aller viktigst er det at det stiller spørsmål ved måtene vi representerer og registrerer sammentvinnede miljømessige og kulturelle dynamikker på et omfattende territorium. "(5)*

Det vedvarende problemet med mangel på drikkevann og goldheten på øya er en av de grunnleggende årsakene til resonnementet over, og Karydis stuide er basert på en historisk lesning av Hydras vann-infrastruktur.

A Hydrologic Simulation & Urban Development Study by  
architect Io Ioanna Karydi

Ifølge Karydi, "hvis teknikker for samling av regnvann og avsalting er gjeldende i golde områder over hele jorda, med et mangfold av bærekraftige teknikker som spenner seg fra tåke-fuktfangere til systemer for tilførsel av vann fra myr, kilder og brønner, så hviler Hydra på en kjede av ganske "ikke-vedvarende" kjeder av vannlogistikk hvor drikkevann blir skipet inn daglig fra Peloponneser-kysten før det settes inn i øyas vann-nett." (6)

Goldhet er et kompleks fenomen som handler ikke bare om

asdada

drikkevann men også landskapsvanning og farlige erosive  
prosesser. Den bratte topografien på øya ville være den  
første igangsetteren i denne tankegangen, som Karydi sa,  
fordi "det midlertidige nettverket av avløpskanaler ville  
være den andre igangsetteren. Bærekraftige vann-teknologier  
gjennomføres gjennom et mangfold av teknologier.  
Avløpssamling, vannrensing for vanning er vanlige teknikker  
som tar til seg material-økologier med referanse til både  
arkitektoniske og landskaps-prototyper.

Historical Analysis of Water Infrastructure Diagram by  
architect Io Ioanna Karydi

Contemporary Analysis of Water Infrastructure Diagram II by  
architect Io Ioanna Karydi.

"Eleventh Plateau" finner sted på et kritisk tidspunkt hvor  
spørsmål om bærekraftige ideer og relasjoner mellom  
naturlige økosystemer og kulturelle praksiser har formet  
påny feltene landskaps- og urban formgivning. På begynnelsen  
av denne forandringa, som Karydi argumenterte for: dagens  
miljømessige bekymringer, planlegginga av bærekraftig  
utvikling innenfor nye økonomiske interesser og en økende  
programmatisk kompleksitet side om side med bøttingsprosesser  
- en constant interesse mot landskapets "behandling" - ser  
ut til å tilfredsstille behovet for kulturell og naturlig  
gjenskaping på spesielle steder og slik tvinge et sett av  
disposisjoner mot de representasjonelle midlene som utformes  
av praktiserende innenfor det romlig-miljømessige virket.

(7)

Ifølge denne lesninga, søker forskere og kunstnere å  
bekrefte den sosiale validiteten til "estetiserende"  
miljøspørsmål og deres kulturelle derivater.

‘Fragments of the Unseen’ by Medea electronique, performed by  
Ioanna Kabylafka, Hydra, 2011.

Performansen ”Fragmenter av det Usette” av multimedia-gruppa  
Medea

Electronique diskuterte med de samarbeidende vitenskapsfolkene og bestemte seg for å ta opp de ”usette” virkelighetene på øya, som nevnt over, ved å invitere en performer for å utforske miljøet ved hjelp av flere kameraer og noen to-ørede mikrofoner festet til kroppen hennes. Ved å interagere med omgivelsene, skaper performeren nye former som en kameleon. Performeren danset på en lokalisasjon på øya som er betent, hvor søppel brennes «ulovlig» med velsignelse fra kommunen, så kameraene filmet søppelbrenninga. Ifølge gruppa er «utgangspunktet for «det usette» å erfare et rom som omgir en enhet, ikke bare gjennom øynene, men også gjennom kroppen. Bruken av mange visuelle referanser peker mot et sett av kroppslige konfigurasjoner som tilskueren kan bruke for å identifisere ikke bare romlige konfigurasjoner av omgivelsene, men også det typiske med den livsformen som den representerer og dens relasjon til rommet.» (8)

### Illustrasjon

Fragments of the Unseen by Medea Electronique, projected on  
the rocks of the Historical Archives Museum Hydra, 2011.

Kommunen har ingen politikk for å forebygge, karakterisere, overvåke, behandle, håndtere, gjenbruke og deponere fast avfall, og har ikke utviklet noen tiltak for å redusere deres effect på helse, miljø eller estetikk. Heller enn å resirkulere avfallet brenner kommunen og deponerer søppelet

asdada

på et sted på øya som ellers kunne vært idyllisk. Prosjektet <sup>aasd</sup>~~formidler kunnskap til innbyggerne på øya om dette ved å~~ foreslå at politikerne må holdes ansvarlige med tanke på den økologiske trusselen og ødeleggelse av miljøet. Det estetiske og økologiske smelter sammen og slik kan sosial oppmerksomhet oppnås om økologiske utfordringer lokalt.

Ved å fokusere på problemet med avfallshåndtering, skaper prosjektet oppmerksomhet rundt hvordan vi oppfatter vårt levemiljø og stiller spørsmål ved det som vi tar for gitt (feks avfallshåndtering).

De usette realitetene på øya ble også utforsket av “The Under, en multimedia-installasjon av Evangelos Kaimakis, som plasserte et undervannskamera i havna i Hydra. Undervannskameraet overvåker båtenes og de levende organismenes bevegelser på og i sjøen. Installasjonen inkluderte utforming, produksjon og utplassering av et undervanns overvåkingssystem som plasserer tilskueren nede i sjøen. Eksperimentet gjør et forsøk på skape et visuelt miljø som danner bro mellom hverdagsvirkeligheten og den undersjøiske «ukjente virkeligheten».

Den gående performance “Trad IS(O)L and (Scapes)” er for en tilskuer, og er inspirert av psyko-geografiske og situasjonistiske teorier, og av ideen om guiden som en orientert forklaring gitt enten i form av et lydopptak eller gjennom et menneske.

Kollektivet Kom.post ledsager den individuelle besøkende til plataet; performance tar form av en promenade for en besøkende som gjør det mulig for den besøkende å oppleve nærhet i utstillingsrommet og ved de utvalgte lokalisasjonene på Hydra. Sammen med performeren formulerer deltakeren et synspunkt på øyas miljø og “lokaliserer” sin egen plass slik at han eller hun kan praktisere sin egen “økologi”. (9)

Resirkulerte offentlige kunstpraksiser

Arkitektur-prosjektet “RE-Place” fokuserer på bruken av

asdada

resirkulerte materialer og bruker disse materialene for å  
aasd  
~~lage installasjoner langs stien fra Hydra til Kamini. Thomas~~  
Amargianos' "Rock Traces" utforsker bruken av forskjellige  
materialer og hvordan de går sammen. At materialer som ikke  
går sammen kombineres på samme overflate, kan være  
spennende. Slik kan for eksempel biter av tau tidligere  
brukt til båtfortøying gi en "skrift" som plutselig dukker  
opp som spor på steinene.

Forandringer i «visualiseringa» av naturen er en del av det  
harmoniske landskapet på Hydra, mens den forgjengelige  
grafittien synes på steinen. Steinen brukes som lerret og  
tau-stykkene blir «spor» mens turgåeren blir en aktiv  
deltaker. Sporene vil etter hvert forsvinne i sin  
forgjengelighet. Kay Mack sin «The Long Bench» er laget av  
resirkulerte paller og armeringsjern. Den er tenkt som et  
lite arkitektonisk landemerke ved siden av stien til Kamini  
som inviterer folk til å hvile seg.

«The Compass of the Sacred» av Andrea Marcucetti  
iscenesetter en liturgisk prosesjon som kan sette i gang  
iakttagelsen til å gjenoppdage det hellige. Ifølge Marcucetti  
«blir besøkende oppfordret til å gå turstien med en stein i  
hånda og legge igjen steinen hvor de sjøl synes det passer  
på denne «lokalisasjonen»».

Dette lille bidraget vil være med og utforme stedet og sørge  
for at det forandrer seg kontinuerlig. På tross av denne  
konstante forandringa, representerer «The Compass of the  
Sacred» et fast punkt for refleksjon, og er unnfanget som en  
religiøs størrelse som ønsker velkommen og forener med  
sumeriske stjernesymboler fra forskjellige religioner sånn  
som: Zoroastrianismen, kristendommen, og ortodoks  
katolisisme, jødiske tradisjoner, islamske og til og med  
greske religiøse ritualer.

Tamiko Onozawas «Engawa» er et lekent resirkulert møbel for  
vandrende langs kyst-stien, hvor de kan stoppe, hvile seg og  
nyte den flotte utsikten. Engawa er et beskyttet sete, laget  
av gjenvunnet papp og klippet ut i former som tillater  
effektiv bruk av pappen som konstruksjonselementer i

asdada

møblene. «Space In-between» av Simin Ebrahimi-Vogels og Maximilian Vogels benytter seg også av resirkulerte materialer for å skape to identiske objekter som står overfor hverandre og danner et rom med mulighet for forskjellige persepsjoner av havet, himmelen og fjellene.

Installasjonen «Glow» av Patricia Sendin er en glatt overflate som fanger lyset om dagen og frigjør det etter solnedgang. Den er synlig fra både sjøen og fra stien. Besøkende er tilskuere på dagen og spillere på natta, når steder gløder. Installasjonen er en resirkulert plattform som kan brukes til soling, sitting, til å se på solnedgangen eller bare til lek. «Glow» er laget av materialer funnet på Hydra, som paller, vannflasker av plast og solceller, oppladbare batterier og et lysende stoff. Det er forseglet med teknikker fra båtlaging, har en glatt overflate og blir ikke overopphetet. Plattformen lyser automatisk opp når sola går ned og lyser til batteriet er tomt. Laget med sammenklemt plastflasker over lyskilden hjelper med å spre lyset jevnt over overflaten.

Kollektive handlinger: å utøve lys og sang

Den kollektive performansen «Transmissions» av Alexandra Stratou prøver å utforske og engasjere de offentlige rommene på Hydra basert på deres topografi, tetthet og spesifikke karakter. Byen Hydra er bygd som et amfiteater på et nordvendt fjell og strekker seg ned til sjøen med en liten havn. Ved solnedgang ligger den vestvendte delen av byen i skyggen. Ifølge Stratou

danner gatene et intrikat mønster med et radierende nettverk av stier og smug som forbinder havet med fjelltoppen. Dette er et reint gågate-nettverk som befolkes av mennesker, esler, katter, høner, og en og annen hund. Nabolagene i Hydra er dannet langs disse rette gatene heller enn rundt nærhet. «Transmissions» er en enkel handling utført samtidig av et helt nabolag, og farges av særtrekkene til de

En kjede med mennesker som holder speil finne gradvis sine posisjoner langs de skyggefulle gangvegene i Hydra. Hver person stiller seg og speilet sitt slik at de fanger speilbildet fra nabopersonen og sender det videre til nestemann. Den første personen i kjeden står på toppen av fjellet og speiler bildet av sola som går ned.

Prosesjonen tar opp i seg tettheten til sti-geometrien, og sprer seg nedover og overfører lyset. Naboer kommer ut fra døråpningene sine og blir med i denne menneske-kjeden. Lys-stien overfører bildet helt ned til sjøen. Og slik når sjøen, vannet på samme tid toppen av fjellet.

Alexandra Straous prosjekt fokuserer på deltakelsen i kunspraksis, på samme måte som Nomadic Architecture Network som bidrar til prosjektet med den stedsspesifikke performansen «Il Commune – The Song». En ny kartlegging av øyas fjell utføres basert på opplesning og sanger. Sangen blir en fortelling om stien, og ved å gå langs den knyttes gruppa til landskapet, til lokalsamfunnet og til de økologiske og sosiale problemstillingene på øya. Nomadic Architecture Network forsker på hvordan felles ressurser er fordelt i et spesielt samfunn og prøver å gjenerobre disse avfallsressursene, for eksempel den immaterielle kulturelle ressursen kollektiv sang. Gruppa samler dikt og sanger fra lokalbefolkninga, venner, teoretikere og poeter, og risset inn, framførte eller resiterte disse på veggen til fjellet Eros. Kortvarige tilstelninger fant sted under denne gangturen, og kartlegginga av gangruta ble gjort gjennom sanger, tekster og dikt.

Det greske verbet «nemein» (Homer) betyr å fordele, gi eller avstå land, kjøtt eller drikke. Substantivet «nomi» betyr et jordstykke, et beite, og en «nomade» var opprinnelig en eldre, en med bestemmelsesrett, som fordelte jordstykker. I Middelhavsområdet var en nomade en gjeter som flyttet dyra

asdada

sine fra et beite til et annet på jakt etter mat. Begrepet  
<sup>aasd</sup>  
~~«nomi» omfatter i sin originale form også konseptet~~  
bevegelse, siden nomaden flytter seg fra plass til plass,  
fra jordstykke til jordstykke. Blant Australias aboriginer,  
ifølge Eleni Tzirtzilaki:

*(...) hovedvaren i byttehandelen sanger, og ikke  
varer. Utvekslinga av objekter er en sekundær  
følge av utvekslinga av sanger. Før den hvite  
mann kom til Australia, var ingen uten land,  
siden alle arvet som sin personlige eiendom en  
del av sangen til sine forfedre og det  
tilhørende jordstykket som sangen kom fra. Teksten som var  
i noens eie tilsvarte skjøter på landet. De kunne låne det  
bort til andre, eller de kunne låne av noen. I dag betyr  
ordet «nomi» å ha makt over noe. (11)*

Pierre Clastre viser til hvordan primitive samfunn beskyttes  
mot statsdannelse. Clastre fokuserer på kollektive  
mekanismer, grupper, flokker, hvor ledere holdes fra å  
forsterke sin makt. Nomadisk arkitektur deltok i Eleventh  
Plateau med det formål å etablere et nytt økologisk ethos  
som kan konfrontere og beskytte oss fra samtidas usikkerhet  
og fra økologiske farer.

Forskerne og performance-kunstnerne som deltar i nettverket  
reflekterer rundt samtidas ide om «nomi» og «felles  
ressurser» som er tilgjengelige for alle. Dette inkluderer  
vann, land, menneskelige ressurser, nye kollektive former på  
tvers av grensene, arkitektur, kunst. «Il Commune: The Song»  
foreslo en ny kartbeskrivelse basert på opplesning og sang  
som en måte å ta tilbake redistribusjonen av felles  
ressurser. Prosesjonen nådde fjellet Eros, det ellefte  
platået og toppen på fjellet Hydra. Ved toppen kom gruppa  
over en spesiell lokal fest. Lokalsamfunnet eskorterer sine  
muldyr og esler til kirka St Mama, til en kvit bygning med  
lokal byggestil, og ved slutten på liturgien velsigner  
presten hvert dyr, ett for ett. Under denne gudstjenesten  
kommer mennesker og dyr på likefot, og opplever naturens

## The Eleventh Plateau: Objekt, Omgivelser, Organisme

Eleventh Plateau refererer til det ellevte platået fra studien «Tusen Platåer» (12) av Deleuze og Guattari. Subjektet i det ellevte platået omtales som «1837: Fra refrenget». Refrenget (ritournelle) blir definert som (Deleuze og Guattari 1987; 356) som «hvilken som helst samling av uttrykk som samler et territorium og utvikler seg til territorielle motiv og landskap». Et refreng kan være av lyd, musikk. En fuglesang kan være et refreng, (Deleuze and Guattari 1987: 362) «det finnes ingen form eller korrekt struktur påtvunget fra utsida eller ovenfra men heller en artikulasjon innenfra, som vibrerende molekyler, oscillatorer, forflytter seg fra ett heterogent senter til et annet, om bare så for å forsikre seg om at en av dem er dominant».

Eleventh Plateau skaper en indre sammenstilling som holder de heterogene elementene fra de forskjellige stedene/platåene sammen. Denne sammenstillingen kan sees på som et alternativt territorium. Et territorium er det første elementet som konstituerer en sammenstilling, og er slik sett fundamental. Det er et sted for passasje. Territoriet er den kritiske avstanden mellom to skapninger av samme art.

Eleventh Plateau fokuserer på praksisene med kritisk intervensjon som framelsker et spesielt ethos relatert til definisjonen, produksjonen, presentasjonen og utbredelsen av kunst. Målet er å gjenoppta, i en aktivistisk betydning, presserende sosiale problemer så som den økologiske krisa, som Kwon argumenterte for (Kwon, 2004: 24):

*For å kunne relativisere kunstpraksiser som en av mange former for kulturelt arbeid, tenderer dagens stedsspesifikke manifestasjoner til å behandle estetiske og kunsthistoriske hensyn som sekundære problemstillinger. Ved å anse fokuset på den sosiale naturen til kunstproduksjon*

asdada

og kunstopplevelse som for ekskluderende, til og med  
<sup>aas</sup>~~elitistisk, favoriserer dette utvidede kulturengasjementet~~  
offentlige steder utenfor kunstens tradisjonelle grenser,  
både i fysisk og intellektuell betydning» (13).

De kunstneriske strategiene som ble brukt i Eleventh Plateau revurderte kunstens potensiale for å gjenetablere økologiske spørsmål for å avsløre og vektlegge det som Nick Kaye (Kaye 2000: 270) definerer som en «økologisk logikk: en logikk med avhengighet og transformasjon mellom objekt, miljø og organisme» (14). Kunstnerne og arkitektene tilnærmet seg stedene ved å jobbe seg gjennom skillet mellom «lesningen» av rommet (forskning) og opplevelsen av rommet.

Overføringa av ideer, metaforer og tilnærminger til miljøet blir sett på som nødvendig for å unngå økologisk krise. Sidestillinga av det virkelige med det kunstfylte og sammenføringa mellom kunstverkene og et spesielt miljø er en av de viktigste hensyna å ta for å skape rom hvor estetisk politikk og øko-estetikk kan utspille seg. Prosjektet strakk seg bortenfor teateret eller galleriets funksjon som steder for betraktning, og arkitekturen ble opplevd gjennom performance. Som Lefevre foreslo (Lefevre 1991: 14) er faktisk det «ideelle» rom, som har å gjøre med mentale (matematisk-logiske) kategorier og «ekte» rom, som er rommet for sosiale praksiser, er ikke atskilte, tvert imot involverer, underbygger og forutsetter hver av disse to typene rom hverandre. Eleventh Plateau svinger mellom disse «ideelle» og «reelle» rommene, og konstruerer rom med kunstnerisk og økologisk praksis, og en sammenholding som forbinder det «ideelle» og det «reelle».

Dr Sozita Goudouna er kunstteoretiker og kurator, og underviser for tida under professor RoseLee Goldberg ved New York University som den første mottaker av Andrew Mellons kurator-stipend ved Performa New York. Dette er en kunstorganisasjon tilegnet forskning, utvikling og presentasjon av performanser av visuelle kunstnere. Hennes forskning fokuserer på moderne kunst og samtidskunstens historie og kunstteori samt kuratorpraksis, og boka hennes om møtepunktene mellom respirasjon og kunst kalt «Mediært

asdada

<sup>aasd</sup>  
pust» er ventet i 2016. Sozita er kurator for visuell kunst i den kommende Onassis festivalen i New York og kunstnerisk leder for det tre-årige EU-finansierte Forskning og Utstillingsprogrammet (2012-2015) Samfunnets rom: Kunst og kurator-praksiser i den offentlige sfæren, samt av Kappatos Aten kunst-residens.

## NOTER

1 Bidragende kunstnere og arkitekter: Kate McGwire, Mat Chivers, James P Graham, Augusta Ogilvy, Martin Sexton, Danae Stratou, Eleni Spiridaki, Paulina Cassimati, Vladimiros Levidis, Yiannis Christakos. Vital Space Projects, Danae Stratou, Alexandra Stratou, Fixatif Works: Eleanna Martinou, Yiorgos - Ikaros Babasakis. Nomadic Architecture Network, Eleni Tzirtzilaki. KOM.POST Collective Medea Electronique, Evangelos Kaimakis, Room For Thought: Panagiotis Malefakis, Agapi Proimou, Dimitra Stamatiou. RE: PLACE: Thomas Amargianos, Kay Mack, Andrea Marcuccetti, Tamiko Onozawa, Patricia Sendin, Maximilian Vogels, Simin Vogels, Alexandros Mykoniatis, Dimitris Makris. Scientific associates: Niki Mardas\_Global Canopy, Hara Xirou\_ACR+. Paris Gravouniotis\_Imperial College, Io Karydi, Architectural Association researcher, Konstantinos Moraitis\_National Technical University of Athens, Bouki Babalou - Noukaki\_NTUA, Petros Babasikas\_UPATRAS, Athina Lazaridou\_Space Syntax, Petros Lazaridis, Lina Dima, Thomas Doxiadis, Anna Laskari, Patricia Sendin. Produksjonsassistenter: Cristina Stribacu, Dimitris Droulias.

Eleventh Plateau er beskyttet av det greske Kultur- og Turistministeriet, the British Council, MEDIES (Mediterranean Education Initiative For Enviroment & Sustainability) og Hydras Økologiske Forbund.

2 "Out of the Box Intermedia" er en non profit tverrfaglig

asdada

kunstorganisasjon som er dedikert til forskning, utvikling  
og presentasjon av steds responsive og tverr mediale  
prosjekter.

Organisasjonen ønsker å promotere internasjonal utveksling av kunstpraksis og -kunnskap i og om kunst (visuell og auditiv kunst, dans, arkitektur, teater), å forske på metoder brukt i teateret og kurator-praksis, og utforske krysningspunktene mellom kunst og den offentlige sfære ved hjelp av intervensjoner, kollektive aksjoner, utdanningsprogrammer og publikasjoner. Eleventh Plateau er beskyttet av det greske Kultur- og Turisme-ministeriet, the British Council, MEDIES (Middelhavsområdets Utdanningsinitiativ for miljø og bærekraft) og Hydras Økologiske Forbund. For mere informasjon:  
<http://www.outoftheboxintermedia.org/>

3 Prevelakis, P. (1971), The Head of the Medusa. Athens: Vivliopolio tis Estias.

4 Eleventh Plateau: Perceptual Ecologies and Territorial Assemblage Conference, Hydra Historical Archives Museum, July 2011, Io Karydi, unpublished conference proceedings.

5 Ibid

6 Ibid

7 Ibid

8

<http://www.medeaelectronique.com/2011/05/fragments-of-the-unseen/>

9 Prosjektet inkluderer også lagring av et video-stykke. Videoer fra Eleventh Plateau er tilgjengelig på nettet på <http://www.bstjournal.com/vol1102/sozitagoudouna/sozitagoudouna.pdf>

asdada

10 Eleventh Plateau: Perceptual Ecologies and Territorial  
<sup>aasd</sup>~~Assemblage Conference, Hydra Historical Archives Museum,~~  
July 2011, Alexandra Stratou, unpublished Conference  
proceedings.

11 Eleventh Plateau: Perceptual Ecologies and Territorial  
Assemblage Conference, Hydra Historical Archives Museum,  
July 2011, Eleni Tzirtzilaki, Conference proceedings.

12 Deleuze, G. & Guattari, F. (1987), A Thousand Plateaus.  
Minneapolis: University of Minnesota Press.

13 Kwon, M. (2004), One Place After Another: Site-specific  
Art and Locational Identity, Cambridge, MA: MIT Press.

14 Kaye, N. (2000) Site-Specific Art: Performance, Place  
and Documentation, Routledge.